

Tema nr. 4
Subiecții dreptului internațional

1. Plan:

1. Definiția subiecților dreptului internațional
2. Statul – subiect originar și deplin în drepturi
3. Recunoașterea statelor
4. Neutralitatea statelor
5. Succesiunea statelor
6. Organizația internațională interguvernamentală – subiect derivat și limitat în drepturi
7. Alți participanți la relațiile internaționale

2. Bibliografie :

1. Andronovici C. , **DREPT INTERNAȚIONAL PUBLIC**, Ed. “Graphix”, Iași, 1993.
2. Alland Denis, **DROIT INTERNATIONAL PUBLIC**, Ed. PUF, Paris 2000.
3. Balan Oleg, Serbenco Eduard, **DREPT INTERNAȚIONAL PUBLIC**, vol. 1, Chișinău 2001.
4. Balan Oleg, Burian Alexandru, **DREPT INTERNAȚIONAL PUBLIC**, vol. 2, Chișinău 2001.
5. Бежашев К. А., **МЕЖДУНАРОДНОЕ ПУБЛИЧНОЕ ПРАВО**, Учебник, Проспект, Москва 2004.
6. Блатова Н. Т. , **МЕЖДУНАРОДНОЕ ПРАВО В ДОКУМЕНТАХ**, Москва 1982.
7. Bolitineanu Alexandru, Năstase Adrian, Aurescu B., **DREPT INTERNAȚIONAL CONTEMPORAN**, Ed. ALL BECK, 2-a ed. București 2000.
8. Combacau Jean, Sur Serge, **DROIT INTERNATIONAL PUBLIC**, 3-e ed., MONTCHRESTIEN, Paris 1997.
9. Carreau Dominique, **DROIT INTERNATIONAL**, 6-e ed., PEDONE, 1999.
10. Crețu Vasile, **DREPT INTERNAȚIONAL PUBLIC**, București 2001.
11. Diaconu Ion, **CURS DE DREPT INTERNAȚIONAL PUBLIC**, Ed. Șansa, București 1993/1997.
12. Diaconu Ion, **TRATAT DE DREPT INTERNAȚIONAL PUBLIC**, 1 volum, Ed. “Lumina Lex”, București 2002.
13. Dupuy Pierre-Marie, **DROIT INTERNATIONAL PUBLIC**, 4-e ed., DALLOZ, 1998.
14. Dupuy Pierre-Marie, **LES GRANDS TEXTES DE DROIT INTERNATIONAL**, 2-e ed., Paris 2000.
15. Frangi Marc, Schulz Patrick, **DROIT DES RELATIONS INTERNATIONALES**, Ed. DALLOZ, 1995.
16. Ecobescu Nicolae, Duculescu Victor, **DREPT INTERNAȚIONAL PUBLIC**, vol. 1, Ed. “Hyperion”, București 1993.
17. Geamănu Grigore, **DREPT INTERNAȚIONAL CONTEMPORAN**, Ed. didactică și pedagogică, București 1975/1981, 2 volume.
18. Herchi Ș. **DREPT INTERNAȚIONAL PUBLIC**, Ediția a II-a, Ed. Convex, Oradea 2000.
19. Колосов И.М., Кривчикова Э.С., 3 тома, **ДЕЙСТВУЮЩЕЕ МЕЖДУНАРОДНОЕ ПРАВО**, Москва 1997.
20. Колосов И.М., Кривчикова Э.С., **МЕЖДУНАРОДНОЕ ПРАВО**, Международные отношения, Москва 2003.
21. Кузнецов В. И., **МЕЖДУНАРОДНОЕ ПРАВО**, Учебник, Москва, Юрист 2001.
22. Лукашук И.И., **МЕЖДУНАРОДНОЕ ПРАВО**, Общая часть, особенная часть, Москва 1997.

23. Mazilu Dumitru, **DREPT INTERNAȚIONAL PUBLIC**, Ed. Lumina LEX, București 2001.
24. Miga-Beșteliu Raluca, **DREPT INTERNAȚIONAL – INTRODUCERE ÎN DREPT INTERNAȚIONAL PUBLIC**, Ed. ALL, București 1997.
25. Mazilu Dumitru, **DREPTUL PĂCII. TRATAT**, Ed. All Beck, București 1999
26. Mihăilă Marian, **ELEMENTE DE DREPT INTERNAȚIONAL PUBLIC ȘI PRIVAT**, Ed. All Beck, București 2001.
27. Năstase A., Aurescu B., Jura C., **DREPT INTERNAȚIONAL PUBLIC – SINTEZE PENTRU EXAMINE**, Ed. All Beck, București 2002.
28. Nguyen Quoc Dinh, Patrick Daillier, Alain Pellet, **DROIT INTERNATIONAL PUBLIC**, Ed. L.G.D.J., Paris 1999.
29. Niciu Marțian, **DREPT INTERNAȚIONAL PUBLIC**, Ed. Chemarea, Iași, 2 volume 1993 /1997.
30. Niciu Marțian, **DREPT INTERNAȚIONAL PUBLIC**, Ed. SERVOSAT, Arad, 2001.
31. Niciu Marțian, **CULEGERE DE DOCUMENTE DE DREPT INTERNAȚIONAL**, 2 volume, Ed. Lumina LEX, 1997.
32. Панов В.П., Филимонова М.В., Шульга С.В., **МЕЖДУНАРОДНОЕ ПРАВО В СХЕМАХ И ТАБЛИЦАХ**, Учебное пособие, Москва 1997.
33. Панов В. П., **МЕЖДУНАРОДНОЕ ПРАВО**, Москва 1997.
34. Popescu Dumitra, Năstase Andrian, **DREPT INTERNAȚIONAL PUBLIC**, București 1997.
35. Popescu Dumitra, Năstase Adrian, Coman F., **DREPT INTERNAȚIONAL PUBLIC**, Casa de editură și presă “Șansa”, București 1994, revăzută și adăugită în 1997.
36. Preda-Mătășaru Aurel, **TRATAT DE DREPT INTERNAȚIONAL PUBLIC**, Ed. Lumina LEX, București 2002.
37. Rousseau Charle, **DROIT INTERNATIONAL**, 10-e ed., DALLOZ, 1984.
38. **TRATATE INTERNAȚIONALE**, Monitorul Oficial, Vol. 1-23.
39. Ушаков Н. А., **МЕЖДУНАРОДНОЕ ПРАВО**, Учебник, Юристь, Москва 2003
40. Черниченко С. В., **ТЕОРИЯ МЕЖДУНАРОДНОГО ПРАВА**, том.2, Москва 1999

3. Teze (repere de conținut):

1. Definiția subiecților dreptului internațional

Subiectul dreptului internațional public este actorul societății internaționale investit cu drepturi și obligații subiective.

O trăsătură caracteristică a subiectului de drept internațional este participarea sa în procesul de elaborare a normelor de drept internațional.

2. Statul – subiect originar și deplin în drepturi.

Def. rusă. Prin stat în dreptul internațional se subînțelege țara cu toate trăsăturile caracteristice de stat suveran.

Def. franceză. Statul – o colectivitate care este alcătuită dintr-un teritoriu și o populație supusă unei puteri politice organizate.

Elemente: - teritoriu

- populație

- suveranitate *In mod traditional, suveranitatea este considerata absoluta, inalienabila, unica (indivizibila) si continua. Aceste caracteristici si disputele din jurul lor ne intereseaza mai putin si, asa cum vom arata, importanta lor ȘI mai ales a celei dintai. Trei elemente ale definițiilor de mai sus trebuie avute in vedere:*

1. suveranitatea reprezinta pretentia statului de a fi autoritate politica ultima si exclusiva;
2. acest tip de autoritate se exercita in cadrul unui teritoriu delimitat – deci suveranitatea este

strans legata de teritorialitate;

3. *suveranitatea reciproc recunoscuta a statelor este fundamentul sistemului international.*

Tipuri de state: - forma de stat: forma de guvernământ, structura de stat, regimul politic etc.

Drepturile fundamentale și obligațiile statelor

Drepturile statului:

- dreptul la independență
- realizarea jurisdicției în teritoriul său și asupra populației și obiectelor în limitele teritoriului de stat

Obligațiile statului:

- abținerea de la declanșarea pe teritoriul altor state a conflictelor armate
- respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului
- abținerea de recurgere la război în calitate de instrument de politică externă a statului
- îndeplinirea cu bună credință a obligațiilor internaționale
- cooperarea cu alte state conform normelor de drept internațional

Competențele statului

Competența internațională a statului poate fi definită în calitate de putere juridică conferită sau recunoscută de dreptul internațional unui stat de a cunoaște un fapt, de a lua o decizie, de a soluționa un diferend.

Cunoaștem competența teritorială și competențe în afara teritoriului de stat

Competența teritorială (suveranitatea teritorială) presupune:

- delimitarea teritoriului de stat (procedeele de fixare a liniei frontierei de stat)

În această materie, competențele statului sînt depline și exclusive

Competențe în afara teritoriului de stat presupun:

- competențele teritoriale „minore”, exercitate de către stat în afara frontierelor de stat (ex. Ocupațiunea militară, sevitutea internațională, protectoratul – sînt exercitate individual și condominiumul, ocupațiunea militară colectivă, mandatul, tutela – exercitate colectiv).
- competențele personale (cetățenia indivizilor)
- competențele relative la serviciile publice în străinătate (reprezentanțele diplomatice și consulare, forțele armate staționate în teritoriu străin).

4. Recunoașterea statelor

Teoriile recunoașterii: constitutivă și declarativă

Modul de recunoaștere: ex. SUA a recunoscut Mexicul după 2 săptămîni de la formarea sa, iar URSS- peste 16 ani.

Recunoașterea – prin act în scris prin care un stat, sau grup de state se adresează guvernului noului stat și declară despre natura relațiilor pe care urmează să le stabilească.

Recunoașterea nu crează un nou subiect de drept.

Tipurile de recunoaștere :

- de facto
- de jure
- ad hoc

Recunoașterea guvernelor

- doctrina lui Tobar (ministrul de externe a Ecuadorului) – nu sînt recunoscute guvernele care pot fi instituite în state ca urmare a loviturilor de stat, revoluțiilor, îndreptate contra guvernului recunoscut pînă la momentul în care guvernul nu va reorganiza țara în forme constituționale.

- doctrina lui Estrada (ministrul de externe a Mexicului)

Recunoașterea mișcărilor de eliberare națională :

Are loc în persoana organelor care-i stau în frunte: Frontul de eliberare națională a Algerului, de eliberare a Moyambicului, Organizația de Eliberare a Palestinei.

4. Neutralitatea statelor

Definiție – neutralitate clasică, neutralitate contemporană

Codificarea neutralității : Convențiile de la Haga 18 10 1907 (V și XIII)

Tipuri de neutralitate : după durată : eventuală, permanentă

Cea permanentă - după modul de proclamare : convențională, unilaterală

- după efectele pe plan internațional : recunoscută, garantată sau declarativă

Drepturile și obligațiile statelor neutre permanent pe timp de pace și război (coincid cu cele ale statelor neutre eventual).

5. Succesiunea statelor

Definiție : transferul de drepturi și obligații de la un subiect de drept internațional la alt subiect de drept internațional ca urmare a apariției sau încetării existenței unui stat, fie ca urmare a modificării teritoriului de stat.

Subiectele succesiunii – statele, mai rar organizațiile internaționale

Obiectele succesiunii: cetățenia, arhiva, bunurile de stat, datoriile, tratatele, calitatea de membru a organizației internaționale

Convenția de la Viena privind succesiunea statelor în materie de tratate 1978

- teoria tabula rasa

- teoria opțiunii

- teoria continuității

Convenția de la Viena privind succesiunea statelor în materie de arhive, proprietate de stat și datorii de stat 1983

6. Organizația internațională – subiect derivat și limitat în drepturi

1. Noțiunea și varietatea organizațiilor internaționale

Apariția în secolul XX a organizațiilor internaționale a constituit un pas important în direcția democratizării vieții internaționale, a influențat sensibil conținutul politicii internaționale.

După cel de-al doilea război mondial, societatea internațională este caracterizată prin prezența unui număr mare de organizații internaționale, și anume circa 3000, dintre care 800 sânt organizații guvernamentale. Aceasta se datorează mutațiilor importante ce au avut loc în viața omenirii, și anume – decolonizarea, dezvoltarea și instituționalizarea cooperării interstatale.

Astăzi organizațiile internaționale reprezintă o importantă componentă a relațiilor mondiale, fiind chemate să reglementeze dezvoltarea înțelegerii, colaborării între state, asigurarea păcii și securității.

Dicționarul de Drept Internațional francez dă următoarea definiție a organizației internaționale: “Organizația internațională este o colectivitate compusă din state sau alte colectivități și care nu aparțin aceluiași stat, urmând un interes comun prin intermediul organelor sale”.

Autorul francez Charpantier definește organizația internațională ca fiind: “o asociație de state suverane urmărind un scop comun prin organele care-i sânt proprii”.

Autorul român Moca menționează o altă definiție: “Organizația internațională reprezintă o formă de asociere stabilită prin tratat care comportă structuri internaționale cu caracter permanent”.

Făcând o analiză succintă a definițiilor propuse observăm că toate au la baza lor caracteristici comune, și anume:

1. asociație de state;
2. bază convențională;
3. organe cu entitate distinctă de statele care o alcătuiesc;
4. personalitate juridică distinctă de statele-membre.

Convenția cu privire la reprezentarea statelor în relații cu organizațiile internaționale universale din 14 martie 1975 precizează în art.1 al.1: “Organizația internațională este o asociație de state constituită printr-un tratat, dotată cu o constituție și organe comune și având personalitate juridică distinctă de cea a statelor membre”.

Elementele organizațiilor internaționale:

1. Organizația internațională guvernamentală este o asociație liberă a statelor cu caracter interstatal și nu suprastatal. Constituite în baza unui tratat, ele devin centre de coordonare a activității statelor, fiind forma de cooperare instituționalizată pentru a realiza scopuri comune.
2. Organizația internațională este creată de către state prin tratate multilaterale, de exemplu: Cartă, Statut, Constituție, în baza cărora organizația activează, creându-și propriile organe ce au funcții spre realizarea scopului pentru care a fost creată. Statutul organizației internaționale este în concordanță cu normele “*ius cogens*” a dreptului internațional public și guvernat de normele dreptului tratatelor.
3. În baza tratatului constitutiv organizația poate avea personalitate juridică, distinctă de cea a statelor-membre. Personalitatea juridică a organizației internaționale se deosebește de personalitatea juridică a statelor-membre, care este deplină, pe când a organizațiilor internaționale este limitată.
4. Organizațiile internaționale au obligația de a respecta principiile și normele de drept internațional.
Normele și deciziile care le adoptă organele organizației privind structura și funcționarea ei poartă denumirea *de drept interna al organizației internaționale guvernamentale*.

Statele-membre au obligația să respecte normele cuprinse în statutul organizației cât și îndatoririle care le revin din actele adoptate de organizație, precum și obligația de a nu angaja obligații internaționale care sunt contrare prevederilor statutului organizației din care fac parte.
Clasificarea organizațiilor internaționale:

În societatea internațională există un număr mare de organizații internaționale care au un caracter variat, însă pot fi clasificate după următoarele criterii:

1. *în dependență de raza de acțiune sau în dependență de numărul de state participante* există următoarele tipuri de organizații:
  - a. *Organizații internaționale cu vocație de universalitate*, sânt acele organizații ce cuprind toate statele indiferent de situarea lor geografică, având un obiect general nelimitat geografic. Exemplu: Organizația Națiunilor Unite, exSocietatea Națiunilor.
  - b. *Organizații regionale*, sânt acele organizații, care cuprind statele dintr-o anumită zonă geografică. Exemplu: Organizația Unității Africane, Consiliul Europei.
2. *După calitatea membrilor* există:
  - a. *Organizații internaționale guvernamentale*, care sânt organizate exclusiv din state. Exemplu: Organizația Națiunilor Unite, Organizația Internațională a Muncii.
  - b. *Organizații internaționale neguvernamentale*, constituite din reprezentanți neguvernamentali ai organizațiilor naționale din diferite state. Exemplu: Green Peace, Mișcarea Internațională a Crucii Roșii.
3. *În dependență de domeniile de activitate*, există:
  - a. *Organizații internaționale multifuncționale*. Exemplu: Organizația Națiunilor Unite ce se preocupă de probleme politice, economice, sociale, culturale etc.
  - b. *Organizații internaționale cu o singură funcție*. Exemplu: instituțiile specializate a Organizației Națiunilor Unite, care au ca obiect de activitate următoarele domenii: promovarea culturii, științei (UNESCO), reglementarea muncii (OIM), asigurarea ocrotirea sănătății (OMS).
4. *În dependență de posibilitatea de aderare la organizația internațională*, există:
  - a. *organizații internaționale deschise*, la care pot participa toate statele. Exemplu: Organizația Națiunilor Unite.

- b. *Organizații internaționale închise*, aderarea la care este supusă respectării unor condiții obligatorii. Exemplu: Organizația Tratatului Atlanticului de Nord, Organizația Tratatului de la Varșovia (până în aprilie 1991).
5. *Conform obiectului organizației internaționale*, există:
Organizații internaționale economice, politice, culturale, științifice, militare.
6. *În dependență de structură*, există:
- I.
    - a. *Organizații internaționale interstatale*
    - b. *Organizații internaționale suprastatale*. Exemplu: Uniunea Europeană.
  - II.
    - a. *Organizații cu structură tripartită*: organul deliberativ (adunare, conferință generală), organul executiv (consiliul, comitetul), secretariatul.
    - b. *Organizații internaționale cu structură complexă*. Exemplu: Organizația Națiunilor Unite.

Actul constitutiv al organizației internaționale

Poate să poarte denumirea: cartă, constituție, pact, statut, tratat, acord etc.

Formează dreptul primar al organizației; prevederile actului constitutiv sînt esențiale pentru existența și personalitatea juridică a organizației.

Structura instituțională a organizației internaționale

Structura clasică tripartită:

- a. organul reprezentativ, deliberativ (adunare, adunare generală etc.)
- b. organul executiv (consiliu, comitet etc.)
- c. secretariatul (birou)

dar există și excepții: ONU, CSI, UE etc.

Organele organizației internaționale: principale și auxiliare (subsidiare), competențele căror nu pot depăși competențele organelor principale.

Personalitatea juridică a organizației internaționale

Pana la crearea Organizației Națiunilor Unite, în literatura de drept internațional au existat puține opinii în legătură cu statutul organizațiilor internaționale, și anume, dacă ele au sau nu personalitate juridică. Referindu-se la Comisia pentru reparatii creată în urma primului război mondial, J. F. Williams afirma: "Intregul comportament al Comisiei a fost în concordanță cu teoria beneficiului unei personalități distincte în lumea internațională. Ar fi fost prin urmare dificil să te îndoiești de faptul că ea posedă personalitate internațională. Vechea dogmă potrivit căreia statele sunt singurele subiecte de drept internațional nu poate fi susținută în continuare".

Un pas înainte pe linia recunoașterii personalității acestor organizații s-a făcut prin modulul *vivendi* din 1926 încheiat între guvernul elvețian și Liga Națiunilor, care statua că "Liga, posedând personalitate internațională și capacitate juridică, nu poate fi, în principiu, potrivit regulilor dreptului internațional, chemată în fața tribunalelor elvețiene fără consimțământul său expres".

Autorii Cartei Națiunilor Unite s-au preocupat de precizarea statutului Organizației încă din perioada redactării ei, la Dumbarton Oaks. Un amendament prezentat de Belgia în cadrul lucrărilor Comitetului IV/2 pleda în favoarea recunoașterii exprese a personalității juridice a Organizației, acesta fiind formulat astfel: "Partile la prezenta Carta recunosc că Organizația pe care o creează posedă personalitate internațională, cu drepturile care decurg din aceasta". Dorindu-se să se evite posibilitatea considerării Organizației ca fiind un suprastat, s-a ajuns în final la un compromis, astfel cum se prezintă articolul 104 al Cartei, și anume că

"Organizatia se va bucura pe teritoriul fiecarui membru al sau de capacitatea juridica necesara pentru exercitarea functiunilor si indeplinirea scopurilor sale".

Un exemplu de act constutiv care consacra in mod expres alaturi de capacitatea juridica si personalitatea internationala a Organizatiei este Conventia de la Chicago din 1944 de creare a Organizatiei Aviatiei Civile Internationale (O.A.C.I.), in care se prevede ca "Organizatia se va bucura pe teritoriul fiecarui stat contractant de capacitatea juridica necesara exercitarii functiunilor sale. Ea va avea personalitate juridica deplina pretutindeni unde Constitutia si legile statului interesat o vor permite".

Conventia generala asupra privilegiilor si imunitatilor O.N.U. din 13 februarie 1946, ca si Conventia privind privilegiile si imunitatile institutiilor specializate din 21 noiembrie 1947 consacra de asemenea in mod expres personalitatea juridica a O.N.U. si a institutiilor specializate.

Dupa avizul Curtii Internationale de Justitie din 1949 in problema repararii pagubelor suferite de serviciul Natiunilor Unite personalitatea juridica internationala a O.N.U. nu a mai fost contestata, la opinia Curtii raliindu-se toti autorii. In avizul sau C.I.J. arata ca "personalitatea este indispensabila pentru indeplinirea scopurilor si principiilor din Carta si ca functiile si drepturile Organizatiei pot fi explicate numai pe baza existentei, intr-o masura larga, a personalitatii internationale". In continuare, referindu-se la natura O.N.U., Curtea a declarat ca "aceasta nu este acelasi lucru cu a spune ca ea este un stat, ceea ce cu siguranta nu este sau ca personalitatea sa juridica, drepturile si indatoririle sale sunt aceleasi ca si ale unui stat. Aceasta inseamna ca ea este un subiect de drept international capabil sa aiba drepturi si obligatii internationale, precum si capacitatea de a-si realiza drepturile sale pe calea unei reclamatii internationale".

Capacitatea de a prezenta reclamatii internationale este inerenta personalitatii internationale.

Unul dintre argumentele invocate de Curte in sprijinul opiniei sale se referea la capacitatea Organizatiei (art. 43, 57, 63 din Carta) de a incheia tratate internationale, parere impartasita de altfel si de Comisia de drept international care considera ca "toate entitatile ce au capacitatea de a incheia tratate au in mod necesar si personalitate internationala". Aceasta nu inseamna insa, dupa cum arata D. W. Bowett, ca este adevarata si cealalta posibilitate, ca personalitatea juridica internationala confera prin ea insasi capacitatea de a incheia tratate internationale. Aceasta aptitudine se poate determina numai pe baza dispozitiilor actelor constitutive ale acestor organizatii.

Desi Carta nu defineste natura Organizatiei din punct de vedere al dreptului international, anumite atributii pe care i le confera, indeosebi capacitatea de a incheia tratate cu statele membre si cu alte organizatii internationale, presupun existenta personalitatii juridice a O.N.U.

Cresterea numarului si a importantei organizatiilor internationale s-a rasfrant in nemijlocit si asupra modului lor de activitate, ele evoluand de la "cadru de reflectie colectiva" catre mecanisme de actiune in viata internationala. Necesitatea indeplinirii scopurilor statutare pentru care ele au fost infiintate a impus acestora stabilirea unor relatii cu caracter juridic cu alte subiecte de drept international (state sau organizatii internationale).

Recunoasterea lor drept subiecte de drept international implica determinarea in prealabil a capacitatii lor de a participa in nume propriu la asemenea raporturi juridice internationale, individualitatea lor structurala fiind doar unul dintre elementele care trebuie avute in vedere la aprecierea acestei calitati.

Măsura în care acestea vor putea apărea în raporturile juridice internaționale, în relații cu alte subiecte de drept internațional, este hotărâtoare pentru recunoașterea personalității lor juridice. Dacă pentru state stabilirea de raporturi juridice cu alte subiecte de drept internațional este o formă de manifestare a personalității lor, situația organizațiilor internaționale este din acest punct de vedere diferită. Personalitatea lor internațională este condiționată de existența posibilității pentru ele de a lua parte la asemenea raporturi juridice cu caracter internațional. În alți termeni, statele participă la aceste raporturi tocmai în virtutea personalității lor, în timp ce personalitatea organizațiilor internaționale poate exista doar ca o consecință a acestei posibilități de a participa la asemenea raporturi.

Componenta lor statală și natura scopurilor pe care le urmăresc, care proclamă drept mijloc de realizare cooperarea dintre state, conferă prin urmare acestor organizații dreptul de a participa la raporturile internaționale, ele fiind prin esență lor atât un cadru de apropiere între state, cât și un instrument de împlinire a acestei apropieri. Este neîndoielnic faptul că atunci când acționează în această ultimă calitate, ele apar în raporturile juridice internaționale în nume propriu, ca entități distincte.

Este adevărat însă că organizațiilor internaționale li se va putea recunoaște această capacitate de a participa în nume propriu la raporturile juridice internaționale doar în măsura și în limitele în care ele au nevoie (pentru îndeplinirea scopurilor lor) de a intra în relații juridice cu alte subiecte de drept internațional.

Tocmai aceasta face ca personalitatea lor juridică internațională, calitatea lor de subiecte de drept internațional să fie limitată, derivată și secundară. Urmarind, potrivit actelor lor constitutive, să îndeplinească anumite funcții, personalitatea lor are în același timp un caracter funcțional, în sensul că aceasta este atribuită de către state în scopul realizării unor funcții precise și determinate. Orice încălcare sau îndeplinire de la acestea va fi în ultima instanță contrară voinței statelor membre.

În aprecierea personalității juridice internaționale a organizațiilor trebuie să se aibă de asemenea în vedere caracterul raporturilor juridice internaționale la care acestea pot participa, capacitatea lor de acțiune fiind, după cum s-a arătat, limitată.

Organizațiile internaționale, subliniază Gr. Geamanu, pot deveni subiecte de drept numai în raporturile juridice internaționale strict necesare realizării scopurilor pentru care au fost create.

Sfera acestor raporturi este asadar condiționată de scopurile pentru care au fost create, de unde rezultă în consecință că și personalitatea lor juridică este supusă aceluiași restrângere.

După părerea autorului britanic I. Brownlie, criteriile care stau la baza personalității juridice a organizațiilor internaționale sunt:

- asociație permanentă de state;
- distincția din punct de vedere a capacității juridice și scopurilor între organizații și statele care le compun;
- existența unei capacități juridice ce ar urma să se exercite pe plan internațional și nu doar în cadrul național al unuia sau unor state.

Potrivit unei alte opinii, la considerarea unei organizații internaționale drept persoană juridică trebuie avute în vedere, în mod cumulativ, următoarele criterii:

- componenta sa statală;

- existența unor scopuri ce interesează un număr însemnat de state;
- izvorul ei internațional (tratatul pe baza căruia a fost înființată);
- posibilitatea de a participa la raporturi de drept internațional.

Acestor elemente trebuie să li se adauge, după părerea noastră, capacitatea unei organizații internaționale de a exprima în relațiile sale cu alte subiecte de drept o voință proprie.

Acordurile încheiate de O.N.U. (precum și de către celelalte instituții specializate) cu un mare număr de state, inclusiv cu state care nu fac parte din Organizație, atestă aptitudinea sa de a exprima o astfel de voință. În limitele deja arătate, organizațiile internaționale se bucură de anumite drepturi proprii, care le sunt necesare pentru îndeplinirea funcțiilor lor. Între aceste drepturi se numără și privilegiile și imunitățile de care se bucură ele pe teritoriul statelor membre. Acordarea acestor privilegii și imunități constituie un alt criteriu pentru recunoașterea calității lor de subiecte de drept internațional, a personalității lor juridice internaționale.

În încercările de a pune pe picior de egalitate organizațiile internaționale cu statele și de a promova în acest fel ideea necesității unei organizații suprastatale, ca mijloc de a impune respectarea normelor dreptului internațional, de a asigura pacea și securitatea, o serie de autori din Occident nu ezită să se folosească și de acest element - personalitatea juridică internațională a organizațiilor internaționale - ca argument în sprijinul tezelor lor. Este frecvent citată în acest sens opinia juristului norvegian F. Seyersted care susține că "o organizație internațională odată creată este subiect de drept internațional și în această calitate ea are aceleași capacități, potrivit normelor dreptului internațional, ca și orice alt subiect de drept internațional, afara doar dacă este exclusă prin anumite reguli speciale să îndeplinească unele acte".

Admiterea unui asemenea teze contrazisă și de avizul C.I.J. din 1949 (care subliniază că recunoașterea personalității juridice a O.N.U. nu înseamnă, sub nici o formă, a-i conferi caracterul unui suprastat) s-ar putea face doar prin negarea deosebirilor fundamentale care există între state și organizațiile internaționale.

Astfel, în timp ce statele se constituie prin putere proprie, se bucură de suveranitate - organizațiile internaționale iau ființă numai prin voință concordantă a statelor care le compun, sunt o creație a acestora. Suveranitatea aparține numai statelor și niciodată organizațiilor internaționale.

Din punct de vedere al personalității juridice, orice stat este și subiect de drept, în timp ce numeroase organizații sunt lipsite de o asemenea însușire. Chiar și acelea care îndeplinesc cerințele pentru a fi subiecte de drept internațional sunt, după cum s-a arătat, diferențiate prin întinderea capacității lor, aceasta fiind restrânsă la drepturile și obligațiile înscrise în actele lor constitutive. Statele au avantajul că se bucură în deplinătatea calității lor de subiecte de drept internațional.

Competențele funcționale ale organizațiilor internaționale

Competențe normative sunt cele ce autorizează adoptarea sau realizarea normelor, adică a regulilor generale sau financiare generale sau individuale. Capacitatea de a încheia tratate este recunoscută organizațiilor internaționale inclusiv prin prevederile Convenției de la Viena din 1986.

Competențe operaționale consistă în activități de gestionare în domeniul administrativ, economic, tehnic sau financiar. Această competență cuprinde toate posibilitățile de acțiune a organizațiilor afară de cele de edictare a normelor: participarea în teren la procedurile de reglementare a diferendelor; sancționarea coercitivă, acordarea asistenței economice, administrative sau militare statelor, reprezentanțelor diplomatice (dreptul de legăție, exercițiul

protecției funcționale a organizației și funcționarilor săi), controlul asupra regularității operațiunilor electorale, acționarea în justiție, inclusiv în instanțele internaționale de justiție etc.

Totodată, organizația internațională nu poate să exercite competențe suplimentare celor indicate în actul său constitutiv, deși prin Avizul consultativ al CIJ din anul 1949, s-a stabilit, cităm: *„Conform dreptului internațional, organizația trebuie să fie considerată ca posedând puterile sale [în speță, puteri de protecție funcțională a personalului și de reclamații internaționale] care, dacă nu sînt expres enunțate în Cartă, sînt prin urmare necesare, conferite Organizației ca fiind esențiale exercitării funcției acesteia...”* Aceasta a căpătat în doctrină denumirea de teorie a competențelor implicite, care are unica menire de a interpreta dispozițiile actelor constitutive ale organizațiilor internaționale.

7. Alți participanți la relațiile internaționale

- Mișcări de eliberare națională;
- Entități statale contestate;
- Persoana fizică;
- Corporații transnaționale;
- Companii publice internaționale;
- Omenirea (umanitatea).